

ИЗДАНА ИЗУС
Г Б

00-00-2221
С

КАЗУС № 5

На 22.08.2019г. Павел Иванов предявил против Николай Динев иск за приемане за установено, че има вземане срещу ответника за сумата от 29 000 лева, дължима по запис на заповед от 15.03.2013г. с падеж 13.03.2014г., включваща главница в размер на 25 000 лева и 4 000 лева лихва за забава, считано от датата на падежа до 16.06.2019г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от подаване на заявлението – 16.06.2019г. до окончателното й изплащане, за което му е била издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.417 ГПК, както и за направените в заповедното производство разноски в размер на 1 080 лева.

Твърденията в исковата молба са, че по силата на процесния запис на заповед ответникът се е задължил да му заплати сумата от 25 000 лева в срок до 13.03.2014г., но това не е било сторено.

Срещу издадената заповед за изпълнение въз основа на този запис на заповед ответникът е депозирал възражение, с което е навел твърдения, че не дължи претендираните суми, твърдейки, че не е подписвал ценната книга.

В срока за отговор на исковата молба Николай Динев е оспорил предявения срещу него иск с твърдения, че процесният запис на заповед е подписан от него по повод на сключен с ищеца договор за заем от 13.03.2013г., по силата на който Иванов е поел задължение да му предостави в заем сумата от 25 000 лева за срок от една година. След подписване на договора обаче обещаната сума не му е дадена, поради което счита, че няма задължение за заплащане на претендираните по записа на заповед суми. В условията на евентуалност е направено възражение за погасяване на вземането по договора за заем по давност.

Ищецът не отрича, че записът на заповед е издаден като обезпечение на задължението по договора за заем, но счита, че ценната книга като абстрактна правна сделка има самостоятелен правопораждащ ефект относно задължението на ответника за заплащане на сумата по нея и достатъчно основание за уважаване на иска му. Оспорва твърденията за непредаване на обещаните в заем парични средства като сочи, че записът на заповед е издаден в деня на предоставяне на парите. Относно възражението за изтекла погасителна давност твърди, че същата е била прекъсната с извършено през м.април 2019г. признание на дълга.

В хода на делото е било установено, че на 20.06.2019г. Павел Иванов сключил с Красимир Николов договор за цесия относно вземането си по издадената заповед за незабавно изпълнение, за което ответникът бил уведомен от Иванов.

Въпроси:

1.Каква е правната квалификация на предявения иск и дължимата държавна такса, която следва да заплати ищеца? Кой е родовокомпетентният съд?

2. Следва ли съдът да се произнася по направените във възражението по чл.414 ГПК оспорвания или само по заявените в отговора по чл.131 ГПК възражения?

3. Основателно ли е твърдението на ищеца, че записът на заповед като абстрактна сделка е самостоятелно основание за съществуване на вземането и на това основание исквата му претенция следва да бъде уважена?

4. Кои са релевантните за разрешаването на спора обстоятелства и как се разпределя доказателствената тежест?

5. Съставлява ли подписването на записа на заповед доказателство за получаване на сумата по договора за заем?

6. Основателно ли ще е възражението на ищеца за прекъсване на погасителната давност, ако от показанията на разпитаните по делото свидетели се установява, че Николай Динев многократно е правил опити за развиване на стопанска дейност, с оглед на което имал различни финансови взаимоотношения с евентуални бизнес-партньори, сред които и Иванов, а в разговори между страните по делото от края на м.април – началото на м.май 2019г. ответникът обещавал на ищеца, че скоро ще му върне някакви пари?

7. Какво е значението на сключения договор за цесия за процесуалната и материалноправната легитимация на страните?

Обосновете отговорите си.

Казус № 5, гражданско право и процес

ОТГОВОРИ:

1.Каква е правната квалификация на предявения иск и дължимата държавна такса? Кой е родовокомпетентният съд?

1.1 Правното основание на предявените иски е чл.422 ГПК вр. чл.79 ЗЗД вр.538 ТЗ и вр. чл.86 ЗЗД – претендира се установяване съществуването на вземане в размер на 25 000 лева, произтичащо от запис на заповед, ведно с обезщетение за забава в размер на 4 000 лева, считано от датата на падежа до подаване на заявлението по чл.417 ГПК, за които вземания е издадена заповед за незабавно изпълнение на парично задължение, на основание по чл.417 т.10 ГПК /предишна т.9/.

Недопустимото произнасяне на заповедния съд досежно присъдената лихва за забава за периода до подаване на заявлението, респ. недопустимостта на исковото производство в тази му част, са неотнормирани към поставените за разрешаване въпроси по казуса.

Разноските в заповедното производство не съставляват самостоятелна искова претенция, нито са част от вземането, предмет на заповедта за изпълнение. Същите са последица от уважаването на заявлението, а исковият съд ще се произнесе по тяхната дължимост съобразно изхода от спора и съгласно правилото на чл.78 ГПК /т.10в от ТР № 4/2014г. на ОСГТК на ВКС/.

1.2 Съгласно чл.71 ал.1 ГПК вр. чл.1 Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК държавната такса е в размер на 4% от цената на иска, определена по правилото на чл.69 ал.1, т.1 ГПК.

В настоящия казус следва да бъде отчетено обстоятелството, че при предявяване на иска по чл.422 ГПК ищецът вече е заплатил половината от дължимата такса, поради което на основание чл.415 ал.4 ГПК следва да довнесе само 2% върху всяко едно от двете вземания /главница от 25 000 лева и лихва за забава в размер на 4 000 лева/.

1.3 Родовокомпетентен да разгледа спора е районният съд, на основание чл.104 т.4 ГПК. Предмет на исковата молба е установяване съществуването на две самостоятелни вземания, за които е била издадена заповедта за незабавно изпълнение, поради което и е налице кумулативно съединяване на иски, всеки един от които, с оглед цената си е подсъден на районния съд /в. т.см. т.18 ТР № 6/2013г. по т.д. № 6/2012г. на ОСГТК на ВКС/.

Разпоредбите на чл.365 и сл. ГПК не са специални и не дерогират правилата за родовата подсъдност по чл.103 и чл.104 ГПК. В тази връзка ирелевантно е обстоятелството, че записът на заповед съставлява абсолютна търговска сделка.

2.Следва ли съдът да се произнася по направените във възражението по чл.414 ГПК оспорвания или само по заявените в отговора по чл.131 ГПК възражения?

Законодателят не изисква мотивиране/обосноваване на възражението, освен в хипотезите на чл.414а ГПК. Това обаче не лишава длъжника от възможността още с възражението да направи обосновани оспорвания за

недължимост на претендираните от него суми. По аргумент от разпоредбата на чл.422 ал.1 ГПК последиците на предявената в срок искова молба настъпват от момента на подаване на заявлението за издаване на заповедта за изпълнение, поради което и направените с възражението обосновани оспорвания са въведени в предмета на спора. Това прави и допустимо разглеждането им в исковия процес, дори и длъжникът-ответник да не е подал отговор на исковата молба по чл.131 ГПК, или да е подал, но да не ги е посочил повторно в отговора си /в т.см. т.11а ТР 4/2014г. на ОСГТК/.

В настоящия казус е налице противоречие в твърденията относно валидността на основанието, доколкото във възражението е оспорено авторството на ценната книга, а в отговора на чл.131 ГПК се съдържат изявления, че същата е подписана от него. Това противоречие следва да бъде отстранено по реда на чл.143 ГПК, с оглед отделяне на спорните и безспорните обстоятелства между страните, правилното определяне предмета на спора и разпределението на доказателствената тежест.

3. Основателно ли е твърдението на ищеца, че записът на заповед като абстрактна сделка е самостоятелно основание за съществуване на вземането и на това основание исковата му претенция следва да бъде уважена?

Редовният запис на заповед легитимира поемателя като титуляр на вземането и в тази връзка е основание, което задължава издателя да плати сумата по ценната книга.

Вземането по записа на заповед произтича от абстрактна правна сделка, основанието на която е извън съдържанието на ценната книга, поради което ищецът по чл.422 ГПК, в полза на когото е била издадена заповед за изпълнение по чл.417 т.10 /предишна т.9/ ГПК не е длъжен да посочва в исковата си молба основанието /каузата/ за издаването на записа на заповед. При наличието на общо оспорване от страна на ответника той следва да докаже единствено съществуването на редовен от външна страна запис на заповед, подлежащ на изпълнение. Но когато ответникът е въвел твърдения за казуалното правоотношение, по повод на което е издаден записът на заповед и връзката му с ценната книга се оспорва от насрещната страна, или е налице спор относно действителността на това правоотношение, то доказването на основанието става част от предмета на спора и обуславя основателността на исковата претенция /в т.см. са и разрешените на т.17 от ТР 4/2014г./ В този случай всяка от страните доказва фактите, на които основава твърденията и възраженията си, обуславящи съществуването, респ. несъществуването на вземането по записа на заповед.

Ето защо, твърдението на ищеца е неоснователно.

4.Кои са релевантните за разрешаването на спора обстоятелства и как се разпределя доказателствената тежест?

С оглед и на дадения отговор по въпрос № 3, релевантните за разрешаването на спора по същество фактически обстоятелства са - наличието на редовен от външна страна запис на заповед, подписан от ответника; настъпил падеж; сключен договор за заем, обезпечен с процесния запис на заповед; изтекла ли е погасителна давност досежно вземането по

договора, вкл. прекъсвана ли е същата с направено от ответника признание на дълга.

При разпределянето на доказателствената тежест следва да се отчете следното:

- поддържат ли се от ответника направените във възражението му оспорвания относно авторството на процесния запис на заповед;
- липсата на спор между страните относно основанието за издаването на записа на заповед, а именно сключения на 13.03.2013г. писмен договор;
- реалният характер на договора за заем, изискващ освен постигането на съгласие и реално предаване на заетата сума; В казуса е упоменато, че съгласието е постигнато в писмена форма, като в сключения договор е посочено, че ищецът, в качеството му на заемодател се е задължил да предостави в заем на ответника сумата от 25 000 лева, поради което това писмено доказателство следва да се разглежда като обещание за заем, а не като сключен договор за заем.

При това положение и съобразно разпоредбата на чл.154 ГПК в тежест на ищеца е да докаже съществуването на редовен от външна страна запис на заповед, настъпил падеж за плащане, реалното предаване на сумата от 25 000 лева, при отчитане ограниченията на чл.164, т.3 ГПК, размерът на исковата претенция и твърденията за извършено от ответника признание на дълга, прекъсващо погасителната давност за вземането му по договора за заем.

Ответникът следва да докаже, че подписът върху процесния запис на заповед не е негов, при условие, че поддържа и това си възражение /по арг. от чл.193 ал. 3, изр. първо ГПК/, както и възражението си за изтекла погасителна давност.

5. Съставлява ли подписването на записа на заповед доказателство за получаване на сумата по договора за заем?

Както се посочи, основанието за издаването на ценната книга не е част от нейното съдържание и изискуемите се по чл.535 ТЗ реквизити. Поради това и подписването на записа на заповед не удостоверява сключен между настоящите страни договор за заем, вкл. и факта на получаване на заетата сума от издателя. Доказване на тези обстоятелства е мислимо и възможно единствено в хипотезата, когато освен реквизитите по чл.535 ТЗ менителничният ефект съдържа и други вписвания, отнасящи се до казуалните отношения между издателя и поемателя и/или до извършена помежду им размяна на пари.

6. Основателно ли ще е възражението на ищеца за прекъсване на погасителната давност, ако от показанията на разпитаните по делото свидетели се установява, че Николай Динев многократно е правил опити за развиване на стопанска дейност, с оглед на което имал различни финансови взаимоотношения с евентуални бизнес-партньори, сред които и Иванов, а в разговори между страните по делото от края на м.април – началото на м.май 2019г. ответникът обещавал на ищеца, че скоро ще му върне някакви пари?

Съгласно разпоредбата на чл.116 б. "а" ЗЗД признанието на дълга от длъжника прекъсва погасителната давност. За да е налице признание обаче е

необходимо да се установи обективизирано от длъжника изявление или негово поведение, което по безспорен начин да се отнася до основанието, размера и съществуването на вземането към момента на признанието. /В случая не се поставя въпроса за адресата на признанието/.

Необходимо условие е и признанието да е направено в рамките на давностния срок.

Установяването на фактите, сочени като действия по признание на вземането е допустимо да бъде доказвано и с гласни доказателства, независимо от размера на дълга.

В настоящия казус показанията на свидетелите не доказват признание за съществуване на задължение по договор за заем и за исковата сума. Наред с това, разговорите между страните, за които свидетелстват свидетелите са проведени след изтичане на 5-годишния давностен срок /падежът по договора за заем е 13.03.2014г., с оглед на което давностният срок е изтекъл на 13.03.2019г./.

7.Какво е значението за процесуалната и материалноправна легитимация на страните сключения договор за цесия?

Съгласно разпоредбата на чл.422 ал.1 ГПК искът за съществуване на вземането се счита предявен от момента на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение. Поради това и извършеното прехвърляне на вземането в периода след издаването на заповедта за изпълнение на парично задължение и преди предявяване на иска има правната последица на прехвърляне на спорното право в хода на процеса. Приложение намира разпоредбата на чл.226 ГПК.

Ето защо извършеното прехвърляне на вземането по заповедта не лишава заявителя-цедент от процесуалната легитимация да предяви иска по чл.422 ГПК, нито основание за отхвърляне на иска му, поради това, че към момента на приключване на устните състезания пред съда вече не е носител на материалното право.

Съгласно разрешението по т.106 на ТР 4/2014г. на ОСГТК на ВКС искът може да се предяви и от цесионера, но цедентът продължава да е активно процесуално и материално легитимиран по иска, като в диспозитива на съдебното решение съдът следва да отрази настъпилото правоприемство в страните по издадената заповед за изпълнение.